

Секція
"ПЕРЕКЛАД ТА МІЖКУЛЬТУРНА
КОМУНІКАЦІЯ"

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
САЛТИКОВИМ ВІРША ДЖ. Г. БАЙРОНА "THE SPELL
IS BROKE"

Левченко К. С.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – викладач Куліш В. С.

Художній переклад – це відтворення літературного тексту засобами іншої мови з найбільш повним збереженням його мистецьких якостей. Серед лексичних особливостей художнього перекладу можна зазначити, наприклад, недоречність дослівного перекладу, переклад стійких словосполучень та гумору, збереження стилю та культурних особливостей оригіналу, переклад однієї частини мови іншою, конкретизація та генералізація значення, антонімічний переклад, контекстуальна заміна. Проблеми художнього перекладу досліджували багато мовознавців, серед яких В. фон Гумбольд [1], Ф. Шлейермахер [2] та ін. і це питання є досить актуальним і до нашого часу, тому, що постійно зростає інтерес до іноземної культури та літератури.

Основні особливості художнього перекладу розглядаються в процесі порівняльного аналізу вірша Джорджа Гордона Байрона "The Spell is Broke..." [3, 122] та його перекладу виконаного Салтиковим [3, 123].

Салтиков зробив довільний переклад даного вірша – витончений, на високому рівні майстерності. Довільний (вільний) переклад – це вид перекладу, який відтворює основну інформацію оригіналу з можливими відхиленнями, спотвореннями, пропусками і інше. Перед нами постають дуже поетичні, естетичні рядки. Автор перекладу напрочуд вдало передав дух епохи, в якій був написаний оригінал. Він використав римування АБАБВГВГ, як і автор оригінального твору, тому кількість рядків теж збігається та форма вірша збережена.

Для перекладу автор використав такі лексичні особливості як інверсія. Відповідно до словника, інверсія (від лат. *inversio* — перестановка) – стилістична фігура, яка створюється зворотним

порядком слів у реченні, щоб підкреслити значення інверсованих одиниць і посилити виразність мовлення. Байрон починає рядки переважно з іменників, в той час, як у Салтикова їх місце посідають дієслова. Переклад є вільним, хоча загальна думка та суть вірша передана досить точно. Наприклад, "spell" в перекладі звучить як "талісман", "charm" перетворилося на "упоеньє", "delirium" стало "самозабвеньє". Деякі рядки взагалі передають лише приблизну суть, в той час як конкретні слова та їх зміст втрачаються, напр.: "Recalls the woes of Nature's charter" у перекладі звучить як "Одно страданье нас в жизни нашей ждем", а також "And He that acts as wise men ought, But lives – as Saints have died – a martyr" має вигляд "И тот, кто здесь живет далек земных желаний, как мученик живет". Перекладач не передав саме значення лексеми, хоча почуття автора оригіналу досить вдало передані. Але слід зазначити, що не всі рядки мають настільки віддалений переклад. Напр.: "Each lucid interval of thought" в перекладі звучить як "И всякий светлый миг покажет..."

Що стосується об'єму, то вони також різняться. Байрон під час написання вірша використав 54 слова, у той час, як Салтиков – лише 41 слово. Якщо розібрати слова по частинам мови, то простежується наступна різниця: в російському перекладі використано 12 дієслів, а в оригіналі – лише 6; подібна ситуація і з займенниками та сполучниками, а числівників та часток в оригіналі взагалі немає, проте присутні артиклі, допоміжні та модальні дієслова, що в російській мові відсутні як такі. Це пояснюється тим, що англійська мова належить до класу аналітичних мов, у той час як російська синтетична мова, окрім цього англійська мова має такі категорії слів, як артикль, допоміжні та модальні дієслова та ін., які відсутні в російській та українській мовах.

Таким чином можна підсумувати: Салтиков під час перекладу ставив перед собою задачу передати дух та настрої епохи, почуття та вишукану мову автора оригіналу, у той же час не забуваючи про збереження форми вірша. Загалом переклад Салтикова виконаний адекватно. Він характеризується експресивністю та є вдалим з точки зору функціональної еквівалентності.

1. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 2000. – 400с.
2. О разных методах перевода : лекция / Ф. Шлейермахер // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 9, Филология. – 2000. - № 2. – С. 127–145
3. Байрон, Джордж Гордон. Избранная лирика. Сборник. Сост. Зверев А.М. – На англ. Яз. С параллельным русским текстом. – М.: Радуга. – 1988. – 512с.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 51-52.